

UTBLICK

Nummer 4, årgång 22, oktober 2014.

Organ för Vänskapsföreningen Sverige-Tyskland i Trelleborg

Kära medlemmar!

Den underbara sommaren är ett minne blott. Regnet piskar mot fönstren, och blåsten viner runt husknuten. Hösten är här!

Ett fint sommarminne att plocka fram i höstmörkret är vår medlemsresa till Hansastaden Lübeck, även kallad de sju tornens stad. Den 12 september begav vi oss iväg med buss från RP-resor. Under färden genom Danmark berättade Birgit och jag om flera av de historiska sevärdheter, som vi senare på vår guidade rundvandring skulle få se och lära mer om. Av vår svensktalande guide i Lübeck fick vi också veta, att staden skadades svårt av flygbomber under andra världskriget. De nedfallna kyrkklockorna i Mariakyrkan vittnar om detta. Efter kriget framskred återuppbyggnaden snabbt och idag finns Lübeck med på Unescos världsarvslista. Vi bodde centralt och nära Holstentor, som började byggas på 1400-talet och är en av Lübecks fyra stadsportar.

Holstentor

Foto: Lars Månsson

Trötta och fyllda av kunskap om Lübecks medeltida stadskärna avslutades kvällen med en tidstypisk måltid i Haus der Schiffergesellschaft, som är sjömännens och segelmakarnas eget hus från 1534. Här inne möts man av väggfasta bänkar med snidade stolpar, ekbord, fartygsmodeller och marinmålningar på väggarna.

Haus der Schiffergesellschaft Foto: Lars Månsson

Nästa dag gjorde vi en båttur på floden Trave tillsammans med fyra svensktalande bekanta till Birgit, som alla bor i Lübeck. Iland fortsatte vi att under deras sakkunniga ledning lära känna staden ytterligare, innan vi slog oss ner för lunchpaus vid rådhusstorget.

De fyra tyska vännerna, Ulrike, Elisabeth, Harald och Dieter

Foto: Monica Rosenqvist

Några deltagare föredrog shopping, och på hemresan innehöll många väskor marsipan från Niederegger eller en flaska Lübecker Rotspon, som minne av vår tvådagarsresa till Lübeck i soligt väder.

Tiden rusar iväg och i detta nummer av Utblick inbjuds, ni kära medlemmar, till årets sista medlemsmöte med musikunderhållning och Luciafirande. Glöm alla måsten inför julen och kom! Det kommer säkert att bli ett både högtidligt och trevligt möte. VÄLKOMNA!

Vi ses i december.

Monica Rosenqvist

”Fest der Freiheit” ett firande utan gränser

Det har nu gått 25 år sedan Berlinmuren föll den 9 november 2009 och gjorde att det tyska folket kunde återförenas. Detta firas i hela Tyskland, med Berlin som absoluta centrum för festligheterna.

Berlinmuren började uppföras den 13 augusti 1961, för att den kommunistiska diktaturen DDR ville hejda flyktingströmmen till västra Berlin, som sedan 1945 kontrollerades av USA, Storbritannien och Frankrike. Muren var drygt 16 mil lång och försågs undan för undan med alltmer avancerade spärranordningar och bevakningssystem. DDR:s gränspolis hade order att skjuta den som försökte fly över muren, vilket kostade 239 östtyskar livet.

Det som ledde till murens fall var en rad förändringar i östblocket under 80-talets sista hälft. Sovjetunionens president Gorbatjov talade om glasnost (öppenhet) och perestrojka (ombyggnad), och människor i öststaterna började öppet visa sitt missnöje.

Brezjnev och Honecker (Bruderkuss)

I dagens Berlin finns det bara murdelar kvar på ett par ställen, men en linje i Berlins gator markerar var muren gick. Längs Mühlenstrasse, som är värd ett besök, finns East Side Gallery, en 1,3 km lång graffitibemålad del av muren med sammanlagt 106 verk av konstnärer från hela världen. Själv har jag i min ägo ett antal murdelar, eftersom jag var i Berlin strax efter murens fall.

East Side Gallery

För den som vill veta mer om muren är f.d. gränsövergången Checkpoint Charlie en populär turistattraktion. Här finns det privatägda murmuseet, som bland annat visar uppfinningsrikedomen vid flykttförsök från DDR.

Text och bild: Monica Rosenqvist

Människoöden i krigets slutskede

Torsdagen den 15 oktober samlades 44 förväntansfulla deltagare i Vänskapsföreningen Sverige-Tyskland i Trelleborg i Studieförbundets lokal i gamla posthuset på Kontinentgatan 2. Det var första gången föreningen använde sig av denna lokal och vi var alla nöjda med den service vi erbjöds. Programmet bestod av två delar med en paus i mitten då det serverades en buffé med smörgåsar och därefter kaffe. Även detta hörbarligen uppskattat.

Ingemar Melin inledde med en dramatisk berättelse om en flygstrid utanför Trelleborgs hamn 12 september 1944. Det var en amerikansk så kallad Flygande fästning (Flying Fortress), ett bombplan, som förföljdes av ett tyskt jaktplan, en Messerschmitt. Den flygande fästningen störtade strax utanför angöringsfyren. En amerikan räddades till livet.

Denne amerikan, Lyman N. Cranston (1919--2009) var en av två personer vars öden Ingemar Melin noga studerat och därför nu kunde berätta om och visa bilder från.

Ingemar Melin har ett stort intresse för militärhistoria som allteftersom specialiserats på perioden slutet på andra världskriget, vidare på flygstrider och flygplan som landat i södra Skåne. För tillfället koncentrerar han sig på enstaka människoöden, på de som överlevt flygstriderna och/eller avlidnas släktingar.

Det andra ödet som Ingemar Melin berättade om var tysken Horst W, Petzschlers. Han var en av flygarna som i sin Messerschmitt den 12 september 1944 var med om att skjuta ner den Flygande fästningen utanför Trelleborgs hamn.

I sanning en dramatisk och fängslande oktober kväll för alla närvarande medlemmar.

Bild o Text Bertil Tomelius

Den stora flykten från Breslau 1945

Del 2: Här följer fortsättning på Klaus Riegers berättelse om sin barndom i ett krigshärjat land. Del 1 finns i UTBLICK nr 2.

Vi befann oss alltså på ett tåg som inte hade någon given destination utan dirigerades efterhand, beroende på den ryska frontens närmande. Man försökte hitta områden på landsbygden, som var relativt oskadade av kriget och där befolkningen hade möjlighet att ta emot stora flyktingskaror. Vi åkte runt i flera dagar och passerade t.ex. Cottbus, Kronach, Bamberg, Bayreuth och Coburg. Vi befann oss nu Bayern. Folk började lämna tåget, när det fanns någon ort som erbjöd sig att ta emot ett visst antal flyktingar. Man försökte efter bästa förmåga

hålla ihop familjerna. Vi fick stiga av tåget i den lilla byn Kehlbach, som ligger på ungefär 900 meters höjd i närheten av Thüringen. Här hade man möjlighet att ta emot vår lilla grupp och kanske några till.

Här inkvarterades vi i olika bondfamiljer. Vi fick inte bo tillsammans, men vi hade tak över huvudet. Faster fick efter en tid bo i byskolan och där lagade hon mat till oss andra också.

Vi bodde i Kehlbach vid krigets slut och eftersom vi inte hade någonstans att ta vägen fick vi stanna där. Byn kom att tillhöra den amerikanska zonen, och den ryska zonen låg bara några mil bort. 1946 kom morfar till oss. Mormor var död. Min far kom också vid denna tid. Antagligen var det tack vare Röda Korset vi kunde återförenas.

Byskolan hade två lärarinnor, som undervisade samtliga åldersgrupper. En av dem kunde engelska så här fick jag mina första kunskaper i engelska. Vi var väl ungefär 20-25 stycken i hela skolan. Byn var katolsk och prästen undervisade oss i kristendom. Befolkningen var mycket religiös och alla kristna högtider firades av alla med pompa och ståt. Vi upplevde emellertid att de utnyttjade oss flyktingar. Vid tilldelning av livsmedel kom vi i andra och eftersom flyktingarna till största delen bestod av kvinnor och barn, var det kanske förklarligt. Det var bara att gå och bikta sig, så var samvetet rent.

Utanför byn hade amerikanerna sin förläggning och de kom gärna dit för att handla t.ex. färska ägg. Byns höns var mestadels frigående och lade därmed sina ägg lite överallt. Vi ungdomar letade ägg och bytte sedan dessa mot i första hand tuggummi och choklad. Bönderna hade får och kvinnorna i byn stickade tröjor och sålde till amerikanerna. Dessa intresserade sig också och för gamla redskap och andra saker som ev. kunde betraktas som antikviteter.

Min fars firma hade filial i Hannover och där fick han arbete. Han var alltså i Hannover men vi andra fick tills vidare stanna kvar i byn. Genom företaget fick han och min farbror kontakt med ägaren till ett utbränt hus. De började reparera för att få någonstans att bo tillsammans med sina familjer.

1948 lämnade vi Kehlbach och flyttade till Hannover. Där fortsatte min skolgång i en mer modern form med skilda årskurser. Här blev jag också konfirmerad.

I denna utbombade stad såg vi ungdomar möjligheter att tjäna pengar. Vi samlade skrot för att sälja och vi knackade rent tegelstenar som skulle användas för återuppbyggnad. För detta fick vi pengar, 10 pfennig per tegelsten.

En dag i maj 1950, det var min konfirmationsdag, gick min mor till torget för att handla. Där träffade hon en svensk dam, som var på besök i Hannover. De fick god kontakt och mor bjöd hem på eftermiddagskaffe.

Damen som mor träffat hette Margit Thorén och var med sin man Viking i Hannover för att besöka en porslinsmässa. Viking Thorén var nämligen grossist i porslin och bosatt i Skåne. Båda talade bra tyska, eftersom det var första främmande språk i Sverige, och de dessutom handlade porslin från tyska tillverkare, t. ex. Rosenthal. Och Hannover var den största mässtaden i Tyskland.

Jag hade slutat folkskolan och de hade inga barn och frågade om jag kunde tänka mig att bo hos dem under sommaren. Min lillebror fick tillfälle att följa med också. Vi träffades några gånger under deras vistelse i Hannover och lärde känna dem ganska bra.

I mitten av juni tog vi två bröder, jag 14 år gammal och min bror 6, tåget till Köpenhamn, där vi möttes av Margit och Viking.

Nu skulle vi alltså tillbringa sommaren i det lilla samhället Broby. Här fanns inga utbombade hus och människorna levde på ett helt annat sätt. Det fattades ingenting. Det fanns citrusfrukter, grönsaker osv, allt vad du kunde önska dig.

Familjen hade god ekonomisk ställning och vi upplevde att vi kommit nästan till paradiset. Min lillebror åkte när sommaren var slut, men eftersom jag slutat folkskolan, fick jag erbjudande att stanna kvar i Broby hos familjen Thorén.

På hösten fick jag på försök börja i realskolan i Broby. Jag läste alla obligatoriska ämnen, så gott det gick, och fick extra undervisning i svenska.

Våren 1951 fick jag genomgå inträdesprov för att på hösten få börja i andra årskursen av den fyra åriga realskolan. Jag klarade det och min framtid var utstakad för tre år framöver.

Alla kände alla och det var inte svårt att få kompisar. Vi höll på med idrott och inspirerades av olympiaden 1952.

Det gick bra i skolan, men mitt uppförandebetyg var inte alltid på topp. Varför har jag förträngt.

1954 tog jag realexamen i Broby. Jag fick betyget Ba i svenska, och det var jag stolt över.

Berättat av Klaus Rieger för Birgit Holmberg

Fortsättning följer

Julfest - en ljuspunkt i decembermörkret

Det var inte länge sedan vi klagade över värme, torka och för mycket sol. Nu har vi tagit fram paraplyer och stövlar, mörkret ligger tungt kring husen.

Men – då ställer vi till med julfest!

Plats: Akka

Tid: Torsdagen den 11 december, kl. 18.00.

Program: Besök av Trelleborgs Lucia och hennes tärnor. Musikunderhållning av P. O.Lundquist.

Förtäring: Jullandgång, vatten/lättöl, kaffe.

Kostnad: 100 kr/pers.

Anmälan: *Anmälan senast den 1 december till Birgit Holmberg, tel.*

0410/16241 eller 070/5807330 eller birgit_h@spray.se eller

Monica Rosenqvist, tel. 0410/16764 monica_rosenqvist@telia.com

OBS! Anmälan är bindande! Landgångarna är beställda och kan naturligtvis inte lämnas tillbaka.

Hjärtligt välkomna! Styrelsen

Planerad verksamhet 2015

Möten

Årsmöte: Torsdagen den 26 februari

Inbjudan i UTBLICK nr 1, 2015.

Medlemsmöte i mars.

Ev. studiebesök. Program och inbjudan i UTBLICK nr 1, 2015

Resor

Våren

I maj 2015 (vecka 19 eller 21) planerar vi att göra en resa till Erfurt, huvudstad i det vackra Türingen. Det blir en resa med historia och kultur där vi får möta Martin Luther, Johann Sebastian Bach och Johann Wolfgang von Goethe. Vi kommer att bo i Erfurt och göra utflykter till Eisenach, där Luther gick i skola och där Bach föddes, liksom till Weimar, den stad som är så förknippad med Goethe men även med lite mer modern historia som Tysklands första huvudstad efter kejsardömets fall (Weimarrepubliken).

Resan är planerad för 5 dagar (4 övernattningar) eftersom vi åker ganska långt ner i Tyskland, ca 70 mil från Trelleborg. Givetvis på bra, centralt beläget hotell med halvpension (frukost och gemensamma middagar). Prismässigt kommer resan att kosta mellan 5.000 och 5.500 kronor.

Exakt tidpunkt, pris och program hoppas vi kunna skriva om i Utblicks januarinummer.

Hösten

Augusti-september: Resa med Störtebekerspelen, Prora och det nybyggda Naturerbe Zentrum som huvudattraktioner. En övernattnig.

VÄNSKAPSFÖRENINGEN Sverige-Tyskland i Trelleborg

Ordförande: Monica Rosenqvist Tel. 0410-167 64

V. Ordförande: Bertil Tomelius Tel. 0709-24 76 41

Sekreterare, Ingrid Tunestål Tel. 0410-208 78

Kassör: Bengt Siwersson Tel. 0410-176 49

Medlemstidning: UTBLICK Birgit Holmberg och Helge Olsson

Vice. Sekreterare: Helge Olsson Tel. 0410-200 02

PR-ansvarig, Webbmater: Bertil Tomelius

Researrangörer Margaretha Blennhede 0410-411 32

och Dieter Lebeck

Arkivansvarig Dieter Lebeck 0410-189 68

Ansvariga medlemsmöten: Margarete Borgquist,

Bengt Siwersson och Lena Welinder.

Bankgiro nr 105-0947 Organisations nr 802438-5083

Post: Vänskapsföreningen Sverige -Tyskland i Trelleborg

c/o Helge Olsson, Västergatan 231 70, ANDERSLÖV

e-post: svetyitrbg@telia.com

Hemsida: <http://www.foreningen-sverige-tyskland.se>